

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

ОПРЕДЕЛЕНИЕ

София, 6 април 1993 г.

Конституционният съд в състав:

Председател: Асен Манов

Членове: Младен Данаилов	Теодор Чипев
Цанко Хаджистойчев	Милена Жабинска
Станислав Димитров	Любен Корнезов
Нено Неновски	Пенчо Пенев
Николай Павлов	Александър Арабаджиев

при участието на секретар-протоколчика Цвета Минева в закрито заседание, проведено на 30 март 1993 г. разгледа конституционно дело № 5/1993 г., докладвано от съдията Александър Арабаджиев.

Производството по делото е образувано по искане на 51 народни представители от 36-о Народно събрание, което съдържа две части:

а) да се даде тълкуване на чл. 68, ал. 2 от Конституцията на Република България в смисъл „обявеният за народен представител по временно заместване на министър (чл. 96, ал. 2 ЗИНПОСК), когато е още заместник на министър, ако се открие място за постоянно заместване (чл. 96, ал. 1 ЗИНПОСК), губи ли реда и правото на това постоянно заместване, т.е. следва ли да се допусне пререждане“;

б) Конституционният съд да се произнесе по спора за законността на обявения с решение на ЦИК № 332/1992 г. за народен представител по реда на чл. 96, ал. 1 ЗИНПОСК пореден № 13 вместо предшестващите го поредни № 11 и 12 от същата листа.

С определение от 2 март 1993 г., постановено по настоящото дело, като заинтересувани страни са конституирани Председателският съвет на Народното събрание, парламентарната група на СДС, Манол Петров Тодоров-кандидат с пореден № 11 в кандидатската листа на СДС за изборите за народни представители на 13 октомври 1991 г. за 23. избирателен район - София 1, Румен Георгиев Урумов - кандидат с пореден № 12 в тази листа, Димитър Боянов Кантарджиев - кандидат с пореден № 13 в същата листа, който е обявен за народен представител с решение № 332 от 8 декември 1992 г. на ЦИК.

В изпълнение на предоставената им с посоченото определение възможност становища по предмета на искането са изразили М. Тодоров, Р. Урумов и Д. Кантарджиев. Постъпило е и становище от името на народните представители, направили искането.

Развитите съображения засягат предимно съществуването на предмета на искането. На плоскостта на въпроса за неговата допустимост, в която фаза се намира делото, на разрешаване подлежат наличието на предпоставки за упражняване от страна на Конституционния съд на правомощието му по чл. 149, ал. 1, т. 1 от Конституцията от гледище на предмета на тълкуване (по първата част от искането), както и за разглеждане на повдигнатия спор за законността на избора на народен представител (по втората част от искането).

1. В основата на направеното искане стои спор, чието развитие е възпроизведено в определението от 2 март 1993 г. За конкретното разрешаване на спора е необходим акт с конститутивен ефект. Такъв акт е и решението на Конституционния съд по спор за законността на избора на

народен представител (чл. 149, ал. 1, т. 7 от Конституцията) в случай, че са налице условията за разглеждане на този спор, още повече, че именно такъв спор е повдигнат и той представлява предмет на втората част от искането. Следователно, даването на задължително тълкуване на Конституцията в упражнението на правомощието на Конституционния съд по чл. 149, ал. 1, т. 1 от Конституцията не е и не може да бъде средство за разрешаване на този спор. Чрез тълкуването обаче може да бъде даден отговор на редица въпроси, които конкретният случай поражда. Оставайки в рамките на направеното искане и на правомощието, което е сезиран да упражни, Конституционният съд намира, че искането очертава следното съдържание на предмета на тълкуване в случая:

а) продължителност на мандата на народния представител и основания за предсрочно прекратяване или прекъсване на пълномощията; съдържанието на "прекъсването";

б) заместване на народен представител с прекъснати пълномощия при условията на чл. 68, ал. 2 от Конституцията; статут на заместващия;

в) други основания за заместване на народен представител (напр. в случаите на предсрочно прекратяване на пълномощията по чл. 72, ал. 1 от Конституцията);

г) конкуренция на основания за заместване и способности за разрешаването ѝ; конституционна възможност за преминаване от едно основание за заместване към друго от гледище на различията в статута.

Определянето на предмета на тълкуване по този начин държи сметка за същността на правомощието на Конституционния съд по чл. 149, ал. 1, т. 1 от Конституцията, респ. за неговия обхват, както и за действителното съдържание на искането, въз основа на което това правомощие се упражнява. Ето защо Конституционният съд приема за разглеждане това искане в тази му част с очертания по посочения начин предмет на тълкуване.

2. Изборът, чиято законност се оспорва чрез искането, се състои в обявяването на Димитър Боянов Кантарджиев-кандидат с пореден № 13 в листата на СДС за 23 избирателен район-София, в изборите за народни представители на 13 октомври 1991 г. - за народен представител на мястото на народен представител (Красимир Любомиров Чернев), чиито пълномощия са прекратени предсрочно поради смърт (чл. 72, ал. 1, т. 4 от Конституцията). Това е станало с решение на Централната избирателна комисия (ЦИК) № 332 от 8 декември 1992 г. (ДВ, бр. 101 от 15 декември 1992 г.) на основание чл. 96, ал. 1 от Закона за избиране на народни представители, общински съветници и кметове (ЗИНПОСК), а спорът, по който Конституционният съд е сезиран да се произнесе, е повдигнат, след като е възникнал интерес за кандидат в същата избирателна листа с по-предна позиция. Носител на този интерес се явява кандидатът с пореден № 11 в кандидатската листа Манол Петров Тодоров, предвид на застъпеното в искането разбиране, според което подреждането в листата е израз и на предпочитание.

От гледище на допустимостта на искането, на разрешаване в тази фаза подлежи - вън от това, че то е направено от оправомощен субект и има за предмет разрешаването на спор, който попада в компетентността на Конституционния съд-въпросът, свързан със спазване на предвиден от закона срок, в който искането може да бъде направено. Според чл. 17, ал. 4 от Закона за Конституционния съд (ЗКС) исканията за решаване на спорове относно законността на избора на народен представител се правят в 15-дневен срок от решението на ЦИК. Съгласно чл. 94, ал. 1 ЗИНПОСК всеки кандидат за народен представител, както и централните ръководства на политическите партии или коалиции, участвали в изборите за народни представители, могат да оспорват законността на избора за народен представител чрез посочените в чл. 150, ал. 1 от Конституцията органи пред Конституционния съд в срок до един месец от обявяването му от ЦИК.

Противоречието между продължителността на срока, предвидена в двете законови разпоредби, е очевидно, но в разглеждания случай отговорът на въпроса за допустимостта на искането е в зависимост не от разрешаването на това противоречие, а от определянето на началния момент, от който тече единият или другият срок. В това отношение е необходимо да се определи най-напред субектът, спрямо който тече съответният срок. Възможни са две групи субекти: тези по чл. 94, ал. 1 ЗИНПОСК и тези по чл. 150, ал. 1 от Конституцията. Като се има предвид същината на спора, Конституционният съд намира, че заинтересувани се явяват преките участници в изборите и преди всичко самите, кандидати за народни представители. Именно в положението на кандидати, които са непосредствено заинтересувани, се явяват Манол Петров Тодоров и Румен Георгиев Урумов, защото те заемат по-предни места в кандидатската листа от обявения за народен представител Димитър Боянов Кантарджиев. Когато Димитър Кантарджиев е обявен за народен представител като следващ в съответната листа кандидат (8, съответно 15 декември 1992 г.), и двамата са били народни представители при условията на чл. 68, ал. 2 от Конституцията, тъй като са замествали народни представители, избрани за министри. Към този момент по отношение на тях не е било настъпило условието, имащо характер на прекратително по отношение на мандата им на народни представители. По-късно - на 30 декември 1992 г. - се възстановяват пълномощията на заместващите от тях народни представители, които са били министри, а още по-късно - с разпореждане на председателя на Народното събрание от 6 януари 1993 г. - промените в правното положение се обективират. Тези промени не настъпват по силата на разпореждането на председателя на Народното събрание, но то ги констатира, като по този начин има ефект и на „довеждане до знанието“ на носителите на разглеждания правно защитим интерес. Именно тогава единият от тях - Манол Петров Тодоров - подава заявление до ЦИК (18 януари 1993 г.). Действията му, извършени в определена последователност на избран от него способ, са в рамките и на

двата посочени срока. Тези действия имат за последица запазване на срока, защото са предприети от заинтересуван и защото е без правно значение, че са отправени до органи, които са се оказали некомпетентни да разрешат спора. Едва след изчерпване на възприетите средства се е стигнало до предвидения от Конституцията и закона способ, осъществен от оправомощени от чл. 150, ал. 1 от Конституцията народни представители. Направеното от тях искане е постъпило в Конституционния съд на 11 февруари 1993 г. - дата, която сама по себе си е след изтичането на всеки от сроковете, ако те важат за органите и лицата, оправомощени да сезират Конституционния съд. Поради характера на спора, участници в който са преди всичко самите кандидати за народни представители, трябва да се приеме, че именно те са оправомощени да го повдигнат и че за тях важат посочените срокове. А те се оказват спазени, независимо от това, че спорът е повдигнат най-напред пред орган (респ. органи), който е некомпетентен да го разреши. Макар и да е отправено до некомпетентен орган, своевременно направеното искане спазва срока. Ето защо искането за разрешаване на спора за законността на избора на народен представител трябва да бъде допуснато за разглеждане по същество.

По тези съображения и на основание чл. 18, ал. 1 ЗКС Конституционният съд

ОПРЕДЕЛИ:

1. Допуска за разглеждане по същество искането на 51 народни представители от 36-о Народно събрание за даване на задължително тълкуване на разпоредбите от Конституцията на Република България, които уреждат следните въпроси:

а) продължителност на мандата на народния представител и основания за предсрочно прекратяване или прекъсване на пълномощията; съдържание на прекъсването;

б) заместване на народен представител с прекъснати пълномощия при условията на чл. 68, ал. 2 от Конституцията; статут на заместващия;

в) други основания за заместване на народен представител (в случаите на предсрочно прекратяване на пълномощията по чл. 72, ал. 1 от Конституцията);

г) конкуренция на основания за заместване и способи за разрешаването ѝ; конституционна възможност за преминаване от едно основание за заместване към друго от гледище на евентуални различия в статута.

2. Допуска за разглеждане по същество искането на същите народни представители за произнасяне по спора за законността на избора на народен представител, осъществен чрез решение на ЦИК от 8 декември 1992 г. по реда на чл. 96, ал. 1 от ЗИНПОСК.

3. Дава възможност на заинтересуваните страни по делото да изразят в 7-дневен срок допълнителни становища по предмета на делото.

Председател: Асен Манов